

انسان اشتباه می‌کند

کلیدواژه‌ها: انتقاد، اشتباه، رفتار، سرزنش.

بسیار شنیده‌ایم که «انسان اشتباه می‌کند»، اما مهم‌تر از اشتباه کردن دیگران، نوع برخورد ما با اشتباه دانش‌آموزان است. گاهی واکنش و یا بازخورد ما به یک اشتباه، پیامدهای ناشایستی در پی دارد که یکی از آن‌ها سرزنش است. براساس آموزه‌های نوشته‌ی زیر، می‌توان به جای سرزنش، از روش‌های غیرمستقیم استفاده کرد.

گاهی اتفاق می‌افتد که برخی از دانش‌آموزان در کلاس درس رفتار نامناسبی است. برخورد غیراصولی با این پدیده، نه تنها به تغییر رفتار دانش‌آموز خطا کار منجر نمی‌شود، بلکه ممکن است رفتار اشتباه وی را تشدید کند. بدون شک، در این گونه مواقع لازم است دانش‌آموز متوجه شود رفتاری غیرقابل قبول انجام داده است و مجدداً نباید آن را تکرار کند. اما انتقاد کردن باید چه احساسی را در دانش‌آموزان برانگیزد تا مانع از بروز مجدد اشتباه شود و آن‌ها را با معلم و کلاس همراه سازد؟

بسیاری از افراد بین احساس گناه و شرمساری فرق قائل نمی‌شوند، در حالی که این دو احساس متفاوت، دو مسیر متفاوت را فراروی انسان می‌گشایند. احساس گناه هنگامی ایجاد می‌شود که فرد بداند کار نادرستی انجام داده است، اما دیگران از آن اطلاع ندارند و فرصت جبران دارد. در مقابل، شرمساری زمانی به وجود می‌آید که فرد احساس کند مقاصد و رفتارهای نادرست او، برای سایرین

آشکار شده است. در چنین شرایطی، ماهیت وجودی خود را بد می‌داند و احساس پوچی و بی‌ارزشی می‌کند. تفاوت این دو احساس، هنگامی اهمیت می‌یابد که فرد می‌خواهد بین مسیر درست یا نادرست، دست به انتخاب بزند. بنابراین، لازم است معلمان به شیوه‌هایی بیندیشند که این دو احساس را در جهت صحیح هدایت کند، زیرا تفاوت بین آن دو، تعیین‌کننده موفقیت یا شکست دانش‌آموزان است.

اگر به منظور برخورد با رفتارهای نامناسب یکی از دانش‌آموزان، آن رفتار را به رخ او بکشیم، عملکرد درستی نداشته‌ایم. با این روش، ممکن است در بعضی موارد موفق به اصلاح خطا شویم، اما در مواقع دیگر، مجدداً رفتار نامناسب تکرار خواهد شد. بهتر است به دانش‌آموز فرصت بدهیم درباره‌ی رفتار خود قضاوت کند. برای دستیابی به این هدف، باید او را به طور غیرمستقیم متوجه اشتباهی که انجام داده است، بکنیم. با این شیوه، از شرمساری جلوگیری و احساس گناه ایجاد کرده‌ایم. این احساس، در صورتی که با مهارت مدیریت شود، می‌تواند دانش‌آموز را با معلم همراه کند و او را در مسیر موفقیت قرار دهد. در ادامه، راهنمایی‌هایی برای ارائه‌ی بازخورد مناسب به رفتار نامناسب دانش‌آموزان ارائه می‌کنیم:

● انتقام جویی نکنید

اولین گام برای موفقیت، پاسخ دادن به این پرسش مهم است که منظور ما از برخورد کردن با خطای دانش‌آموز چیست؟ اگر پاسخ این است که می‌خواهیم به او فرصت بدهیم انسان بهتری بشود، اشتباه نکرده‌ایم. در غیر این صورت، انگیزه‌های درستی برای مقابله با رفتار نامناسب

● خواسته‌های خود را در قالب تصاویر ذهنی مطرح کنید

از دانش‌آموزان بخواهید خود را به جای شما در جلوی کلاس تصور کنند و دربارهٔ انتظاراتی که در آن موقعیت دارند، توضیح دهند. از آن‌ها سؤال کنید با دانش‌آموزانی که برخلاف انتظار رفتار کرده‌اند، چگونه برخورد می‌کنند؟ این کار یک رمز جادویی است که به دانش‌آموزان می‌آموزد انتظارات بالاتری از خود داشته باشند و با معلم گام بردارند، نه خلاف جهت او.

منبع

این مقاله نوشتهٔ استیفن مک‌کلارد^۱ و برگرفته از سایت زیر است:
www.eduarticle.com

استیفن مک‌کلارد دانش‌آموختهٔ رشتهٔ موسیقی بوده و کار خود را با معلمی آغاز کرده است. او در سال ۲۰۰۶ از طرف مجلهٔ SBO به عنوان یکی از پنجاه مدیری که موفق به ایجاد تغییر شده‌اند، معرفی گردید. در سال‌های ۲۰۰۶، ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ مدرسه‌ای که او مدیریت آن را بر عهده دارد، به عنوان یکی از ۱۰۰ مدرسهٔ برتر در زمینهٔ آموزش موسیقی در ایالات متحدهٔ آمریکا شناخته شده است. هم‌چنین، مک‌کلارد کتابی با عنوان «مربی برتر: یک روش آرام و قاطعانه برای مدیریت کلاسی و انگیزه‌بخشی به گروه‌های بزرگ» را در جولای ۲۰۰۹ به نگارش درآورده است.

پی‌نوشت

1. Stephen T. McClard
2. The superior Educator, A calm and assertive approach to classroom management and large group motivation

زمانی که ناراحت هستیم، در صدد انتقام برمی‌آییم. در این گونه مواقع، تلاش برای اصلاح خطا، نتیجهٔ معکوس خواهد داشت

نداریم. زمانی که ناراحت هستیم، در صدد انتقام برمی‌آییم. در این گونه مواقع، تلاش برای اصلاح خطا، نتیجهٔ معکوس خواهد داشت. اهانت به دانش‌آموز، او را رودرروی شما قرار خواهد داد. اما آرامش و قاطعیت به شما امکان می‌دهد که زمینه را برای همراه کردن دانش‌آموز با خودتان فراهم کنید

● متعصب و خشمگین نشوید

برای برقرار کردن ارتباط مؤثر، از بین بردن تعصب اهمیت دارد. حفظ آرامش نسبت به رفتار نامناسب، رمز غلبه بر واکنش جسورانه‌ای است که امکان دارد به طور طبیعی از دانش‌آموزان سر بزنند. عصبانی نشوید و رفتارهای خشن از خود بروز ندهید. در چنین مواقعی، لازم است با آن‌ها مدارا کنید. لحن و کلماتی که استفاده می‌کنید، بسیار اهمیت دارد، زیرا تعیین‌کنندهٔ واکنش‌های بعدی دانش‌آموزان است. یاد بگیرید که خشم خود را کنترل و افکار مثبت را جای‌گزین آن کنید.

● کارهای خوب را تحسین کنید تا انتقاد شما از رفتارهای نامناسب سازنده باشد

تحسین کردن، راهی است برای ایجاد همدلی بین معلم و دانش‌آموزان. هم‌چنین زمینهٔ انتقاد را برای معلم فراهم می‌آورد. اما نباید دانش‌آموزان را به خاطر انجام تکالیف یا کارهای معمولی تعریف و تمجید کرد؛ بلکه تحسین باید به خاطر کارهای مثبتی باشد که انجام آن‌ها را از دانش‌آموزان انتظار نداریم. هم‌چنین، بهتر است از کلی‌گویی اجتناب کنیم و به طور مشخص به دانش‌آموز بگوییم به خاطر کدام رفتار تحسین شده است. هرگاه، هم تحسین لازم است و هم انتقاد، به یاد داشته باشید اولویت با انتقاد است. در صورتی که دانش‌آموز پس از انتقاد، به خاطر رفتارهای خوب مورد تمجید قرار بگیرد، نکات مثبت در ذهن او ماندگارتر می‌شود و انتقاد هم مؤثرتر خواهد بود.

● دلیل انتقاد خود را به طور واضح بیان کنید

اگر بدون ذکر دلیل از دانش‌آموز انتقاد کنید و بخواهید که رفتار خود را تغییر دهد، انتقاد شما به اندازه‌ای کارایی ندارد که بتواند از رفتار نامناسب ممانعت کند. برای مثال، اگر بدون ذکر دلیل از او بخواهید سکوت کند، ممکن است هم‌چنان به صحبت کردن ادامه دهد. بهتر است خواستهٔ خود را این گونه بیان کنید: «ممکن است هم‌زمان با من صحبت نکنی؟ (درخواست) اگر یک نفر صحبت کند، کلاس مفیدتر خواهد بود. صحبت کردن شما باعث می‌شود هم خودت و هم بقیهٔ هم‌کلاسی‌هایت متوجه مطالب نشوید. (دلیل).»